

Sygn. akt II CNP 52/18

POSTANOWIENIE

Dnia 8 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 8 stycznia 2019 r.

skargi J. B. i X. B.

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku

Sądu Okręgowego w S. z dnia 17 maja 2016 r., sygn. akt II Ca [...]

wydanego w sprawie z powództwa J. B. i X. B.

przeciwko Gminie Miasto S.

o zapłatę,

1) odrzuca skargę,

**2) oddala wniosek pozwanej o zasądzenie kosztów
postępowania wywołanego wniesieniem skargi.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 maja 2016 r. Sąd Okręgowy w S. oddalił apelację powodów J. B. i X. B. od wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia 16 czerwca 2015 r. oddalającego ich powództwa przeciwko Gminie Miasto S. o odszkodowanie na podstawie art. 18 ust. 5 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i zmianie kodeksu cywilnego (jedn. tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 756 – dalej: „u.o.p.l.”) w zw. z art. 417 k.c.

W motywach rozstrzygnięcia wskazał, że w sprawie kluczowa była odpowiedź na pytanie, od jakiego momentu można uznać gminę za niewykonującą obowiązku dostarczenia lokalu socjalnego osobom, które są do niego uprawnione z mocy wyroku eksmisyjnego, tj. czy - tak jak przyjmują to powodowie - od chwili wydania prawomocnego orzeczenia w tym przedmiocie, czy też - jak to przyjął Sąd Rejonowy - w terminie późniejszym z uwzględnieniem konieczności zawiadomienia gminy o konieczności zapewnienia lokalu socjalnego osobom do tego uprawnionym w wyroku eksmisyjnym. Zaznaczył, że obie koncepcje znajdują wyraz w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych, są również przedmiotem rozważań doktryny i na rzecz każdej z nich przemawiają swego rodzaju racje natury jurejdykcyjnej bądź celowościowej. Sąd Okręgowy podzielił stanowisko, że informacja o wyrażeniu woli wykonania wyroku eksmisyjnego przekazana gminie aktualizuje obowiązek tej gminy dostarczenia tego lokalu i w następstwie rodzi obowiązek odszkodowawczy w razie jego niezrealizowania. Wskazał, że powodowie nie wykazali, by wzywali pozwaną do dostarczenia lokalu socjalnego w związku z wszczęciem postępowania egzekucyjnego przeciwko osobom objętym wyrokiem eksmisyjnym, a próba wykazania tej okoliczności na etapie postępowania apelacyjnego była spóźniona (art. 381 k.p.c.).

Od wyroku tego powodowie w dniu 16 maja 2018 r. wnieśli skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia zarzucając, że jest on niezgodny z art. 18 ust. 5 u.o.p.l., art. 5, art. 123 § 1 pkt 1 k.c., art. 2, art. 7, art. 83 Konstytucji RP oraz 381 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem ma charakter subsydiarny, co wiąże się z założeniem, że odpowiedzialność Skarbu Państwa w związku z wydaniem niezgodnego z prawem orzeczenia sądu stanowi *ultima ratio*, która może aktualizować się tylko wtedy, gdy strona uczyni wszystko, co możliwe aby nie dopuścić do powstania szkody, co w szczególności odnosi się do skorzystania z wszystkich prawem przewidzianych środków prawnych, mogących wyeliminować z obrotu prawnego wadliwe orzeczenie. Dopiero bezskuteczność dostępnych narzędzi procesowych lub ich brak może uzasadniać roszczenie o naprawienie szkody przeciwko Skarbowi Państwa (art. 417¹ § 2 k.c. w zw. z art. 77 Konstytucji RP), a tym samym dopuszczalność skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.

Zgodnie z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia powinna zawierać m.in. wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego takie ujęcie tego warunku skargi oznacza, że skarżącego obciąża obowiązek przedstawienia analizy prawnej przepisów dotyczących środków zaskarżenia, których zastosowanie – w odniesieniu do zaskarżonego orzeczenia – jest niedopuszczalne lub z innych przyczyn na pewno nie mogłoby odnieść skutku (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2017 r., III CNP 21/17, nie publ., z dnia 17 maja 2005 r., I CNP 5/05, OSNC 2006, nr 1, poz. 17, z dnia 13 grudnia 2005 r., I CNP 28/05, nie publ., z dnia 16 grudnia 2005 r., I CNP 37/05, nie publ., i z dnia 18 stycznia 2006 r., III CNP 1/06, nie publ.).

Skarga powodów nie spełnia warunku, przewidzianego w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., ogranicza się bowiem do wykazania, że powodowie nie mogli skorzystać ze skargi kasacyjnej i skargi o wznowienie postępowania. Skarżący wnosząc skargę 16 maja 2018 r. przeoczyli, że z dniem 3 kwietnia 2018 r.- po wejściu w życie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2018 r., poz. 5, ze zm. – dalej: „u.s.n.”) do polskiego systemu prawnego wprowadzono skargę nadzwyczajną, której celem jest eliminacja orzeczeń naruszających zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji, albo w sposób rażący naruszających prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe

zastosowanie lub w których doszło do oczywistej sprzeczności istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego. Ustawodawca nie ustalił żadnych zasad mających służyć powiązaniu tego kolejnego nadzwyczajnego środka prawnego z systemem środków funkcjonujących w systemie prawnym przed jego wprowadzeniem. Z art. 115 u.s.n. wynika jedynie, że skarga nadzwyczajna może być wniesiona także od orzeczeń, które uprawomocniły się przed wejściem w życie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, w terminie trzech lat od dnia wejścia w życie tej ustawy.

Zważywszy, że uwzględnienie skargi nadzwyczajnej – zgodnie z art. 398¹⁵ i 398¹⁶ w zw. z art. 95 u.s.n. (z wyjątkiem, o którym mowa w art. 89 § 4 u.s.n.) – prowadzi do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania albo do jego uchylenia i orzeczenia na nowo, co do istoty sprawy, a więc do eliminacji „szkody judykacyjnej”, nie może być wątpliwości, że skarżący wnosząc skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia po dniu 3 kwietnia 2018 r., celem spełnienia wymogu z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., musi wykazać, że wzruszenie zaskarżonego wyroku nie jest możliwe także w wyniku wniesienia skargi nadzwyczajnej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2018r., III CNP 9/18, OSNC 2018, nr 12, poz. 121, z dnia 12 października 2018 r., IV CNP 38/18, nie publ., z dnia 6 listopada 2018 r., II CNP 17/18, nie publ., i z dnia 20 grudnia 2018 r., III CNP 19/18, nie publ.).

Oceny tej nie zmienia okoliczność, że do wniesienia skargi nadzwyczajnej uprawnione są jedynie podmioty określone w art. 89 § 2 w zw. z art. 115 § 1 a u.s.n., skoro strona może zwrócić się do legitymowanego podmiotu o jej wniesienie. Dopiero negatywna ocena tego podmiotu będzie wywoływać niemożność uchylenia lub uchylenia i zmiany prawomocnego orzeczenia w drodze skargi nadzwyczajnej i otwierać drogę do żądania stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem. Podkreślić należy, że braki w zakresie wymagań konstrukcyjnych, do których należy nie zachowanie warunku, o którym mowa w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., nie podlegają uzupełnieniu, a skarga dotknięta brakiem konstrukcyjnym podlega odrzuceniu *a limine*.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Wniosek o zasądzenie kosztów postępowania skargowego na rzecz pozwanej oddalono, ponieważ w odpowiedzi na skargę nie dostrzeżono problemu wad konstrukcyjnych skargi uzasadniających jej odrzucenie, ograniczając się do sformułowania wniosku o oddalenie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2014 r., III CSK 280/14, nie publ., z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 563/01, nie publ., i z dnia 6 listopada 2018 r., II CNP 18/18, nie publ.).